

voorwoord

'Moedertaalonderwijs en toch geen Nederlands' was de titel van een *Moer*-artikel in 1969, waarin J. ten Brinke stelde dat moedertaalonderwijs ook een aspect is van andere vakken dan 'Nederlands'. Die constatering leidde tot het oprichten van een landelijke werkgroep van de VON om samenwerking van leraren Nederlands met leraren van andere vakken inhoudelijk vorm te kunnen geven. In 1982 gaf Guus Extra zijn openbare rede voor de aanvaarding van het hoogleraarschap 'Taalproblematiek van minderheden' de titel mee: 'Nederlands en toch geen moedertaal' om aan te geven dat moedertaal niet altijd gelijk staat met Nederlands. Nederlands is voor veel kinderen een tweede taal en moedertaalonderwijs is voor die kinderen onderwijs in een andere taal dan het Nederlands. Tot nu toe zijn er vanuit de VON geen pogingen ondernomen om vorm te geven aan de samenwerking tussen Nederlandse en allochtone leerkrachten die moedertaalonderwijs geven.

Dit themanummer is bedoeld als materiaal voor een discussie voor een dergelijke samenwerking. Het Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur (OETC) voor allochtone kinderen bestaat bijna twintig jaar en heeft in 1985 met de Wet op het Basisonderwijs een wettelijke grondslag gekregen. Wetgeving voor het Voortgezet Onderwijs wordt voorbereid. Alhoewel OETC nu een recht is geworden, staat het onderwijs onder druk. De omvang van het OETC binnen het regulier onderwijs is ingeperkt, er zijn

onvoldoende leermiddelen, het ontwikkelen van leerplannen binnen de SLO vindt niet op structurele maar op projectbasis plaats (alsof niet juist dit onderwijs aan voortdurende verandering onderhevig zal zijn) en een opleiding voor OETC-leerkracht of voor een leerkracht tweetalig onderwijs is tot nu toe nauwelijks gerealiseerd. Het bestaansrecht is dus weliswaar geregeld, maar de voorzieningen om het OETC in de toekomst een bestaan te garanderen zijn minimaal. Zo dreigt het voortbestaan van dit onderwijs primair een verantwoordelijkheid van de buitenlandse leerkrachten te worden. Het antwoord op de vraag of Nederlandse (VON)leerkrachten zich aangesproken voelen om met de buitenlandse leerkrachten taalonderwijs vorm te geven waarin de moedertalen van allochtone kinderen betrokken zijn, is een van de graadmeters voor het daadwerkelijk tot stand brengen van een interculturele school.

In dit themanummer staat het taalonderwijs centraal. Gekozen is voor de term 'moedertaal'. Moedertaal betekent hier: de taal (van de etnische gemeenschap) waarin kinderen opgroeien en/of waarmee zij zich identificeren. In de dagelijkse hantering van de term wordt er niet altijd een definitie bij geleverd en kan er verwarring ontstaan. Daarom zijn er verschillende aanduidingen in omloop: minderheidstaal, migrantentaal, etnische taal. De keuze voor 'moedertaal' is gemaakt omdat:

- er voor de buitenlandse leerkrachten geen verwarring bestaat over de taal waarop 'moedertaalonderwijs' betrekking heeft;
  - het bezwaar tegen de term 'minderheidstaal' is, dat deze term alleen juist is binnen Nederlandse grenzen; internationaal gezien is er soms sprake van wereldtalen; het hanteren van de term zou van een ethnocentristische instelling getuigen;
  - door het gebruik van de term 'migrantentalen' wordt voorbijgegaan aan het feit dat er ook inheemse moedertalen zijn, die in dezelfde positie verkeren ten opzichte van het Standaard Nederlands, een relevant gegeven voor het onderwijs;
  - in feite de term 'etnische taal' van toepassing is op alle talen, ook het Nederlands, omdat iedere groep een etnische groep is.
- Het gebruik van de term 'moedertaalonderwijs' maakt weliswaar voortdurend explicitering nodig over welke taal het gaat, maar doordringt leerkrachten van de realiteit dat de school

meertalig is. Dat besef stimuleert hopelijk de ontwikkeling van een taalbeleid waarin die realiteit ook tot uitdrukking komt.

Dorian de Haan
november 1985

Het register op de jaargang 1985 kon in dit gebonden nummer niet op uitneembare pagina's worden opgenomen. Het jaaroverzicht over 1985 zal, samen met dat over 1986, opgenomen worden in *Moer 1987/1*.